

Op eigen kracht verder

Op een dag is het zover; merrie en veulen worden uit elkaar gehaald. Bij de ene fokker gebeurt dit geleidelijk, bij de andere abrupt. Maar hoe dan ook, het afscheid van de moeder is definitief en het veulen moet op eigen kracht verder. Dit is en blijft een ingrijpend moment voor een veulen, maar als eigenaar kun je er wel het één en ander aan doen om het vervolg zo makkelijk mogelijk te maken.

Gemma Jansen

Het is voor een veulen erg saai om op te groeien alleen in het gezelschap van een volwassen merrie. Sprintjes trekken, samen slapen en spelen doet een veulen niet zo makkelijk in zijn eentje, in de koppel steken ze elkaar aan.

Er moet in ieder geval van tevoren al over nagedacht worden, waar het veulen na het spenen naar toe gaat. Ben je van plan om de ontwikkeling van je veulen nauwgezet te volgen en minstens een paar keer per maand op bezoek te gaan, dan speelt afstand van huis naar opfokbedrijf zeker ook een rol. Ben je tevreden met een regelmatige rapportage door een professionele opfokker, dan is de keuze groter. Er is in Nederland en ook in het buitenland een ruim aanbod van paardenopfokbedrijven. Het verdient aanbeveling om persoonlijk ter

plaatsse poolshoogte te gaan nemen en eventueel wat referenties op te vragen, dat voorkomt teleurstellingen.

Wim ten Pas

Wim ten Pas uit Winterswijk is een bekende paardenfokker; hij heeft vier goedgekeurde hengsten achter zijn naam, waaronder twee die hij zelf heeft gefokt. Daarvan sprong de KWPN-goedgekeurde Zacharov recent heel goed in Lanaken. Wim fokt zelf jaarlijks een aantal veulens en runt met zijn medewerkers al een

behoorlijk aantal jaren een professioneel opfokbedrijf. Hij geeft graag een aantal tips: "De veulens komen bij ons in de maanden september, oktober en november. Een goede leeftijd om een veulen af te spenen is zo tussen de 4,5 en vijf maanden. Van jonger afspenen ben ik zeker geen voorstander, dan is de waardevolle moedermelk nog onmisbaar. Bovendien stap je dan te ver van de natuur af, daar blijven immers veulens nog veel langer bij hun moeder. In de normale gevallen is het raadzaam, als de merrie tenminste goed te laden is, om het veulen samen met de merrie naar het opfokbedrijf te brengen en ze pas daar te scheiden. Zo voorkom je onnodige stress en blessures in de trailer. Als de veulens bij ons aankomen, plaatsen we ze meteen bij een leeftijdgenootje. De ervaring heeft geleerd dat ze op die manier hun moeder het snelste vergeten. Vervolgens komen de veulens in groepshokken; de merries worden vooraf van de hengsten gescheiden. Natuurlijk lukt het nooit om alle veulens van één groep in een keer bij elkaar te krijgen, maar zeker in de beginperiode is alles voor de veulens nog zo nieuw, dat ze heel makkelijk een nieuwkomer accepteren. We gooien niet midden in de winter nog een veulen bij de groep, want dat is wel vragen om problemen. De rangorde binnen de groep ligt dan immers al enige tijd vast. De grootte van de groep is bij ons gemiddeld 24 veulens, dat lijken er veel, maar het werkt prima. Wij hebben gemerkt dat in kleine groepen van bijvoorbeeld vijf of zes veulens, een heel dominant veulen een grote invloed heeft. In grote groepen heerst veel meer rust. Daarnaast variëren de groepshokken bij ons in grootte van 22 tot 40 meter, dat betekent dat een 'vermeend' slachtoffer altijd weg kan vluchten. We hebben nog nooit

problemen gehad met veulens die niet geaccepteerd werden in de groep. Soms heb je wel een zogenaamde 'achterblijver', dit heeft echter niets met de groep te maken maar meer met de conditie van het veulen zelf. Deze veulens komen in een aparte groep en daar besteden we extra aandacht aan."

"Als de veulens hier eenmaal in de groep zijn ondergebracht, dan wennen we ze meteen aan het kuil- en krachtvoer. Om een terugval te voorkomen is het heel belangrijk dat ze meteen gaan eten. In de vrije natuur heeft een paard een groot gedeelte van de dag zijn hoofd aan de grond om te eten. Wij proberen die situatie na te bootsen door de veulens permanent van voer te voorzien. Zo voorkom je meteen het ontstaan van voernijd. De brokken worden over het kuilvoer verdeeld en op deze manier ook makkelijk opgenomen. We hebben hier 150 hectare grasland om de deur liggen en winnen ons eigen ruwvoer. Het beheer van dit grasland is erg belangrijk. Om goed te kunnen groeien heeft een jong paard veel eiwit nodig, dus proberen wij hier steeds eiwitrijk kuilvoer te winnen. Een goede graswinning is afhankelijk van een optimaal maai- en bemestingsbeleid. Het regelmatig maaien is natuurlijk ook heel belangrijk om de wormendruk in een weiland zo laag mogelijk te houden. Persoonlijk ben ik bang dat de resistentie voor wormmiddelen in de toekomst best een probleem gaat worden. Door de weilanden vaak te maaien, proberen wij die problemen voor te zijn. Uiteraard worden daarnaast alle veulens regelmatig ontwormd."

Naast ontwormen worden de veulens ook een aantal keren per jaar bekap. Dit laatste verschilt per veulen; een veulen met bijvoorbeeld de aanleg voor een bokvoet komt vaker bij een smid dan het veulen met van nature goede hoeven en dito hoefstand. Als de veulens in een groepshok staan betekent dat niet dat ze geen beweging meer krijgen. Beweging is immers essentieel voor de goede ontwikkeling van een veulen. "Door de grootte van onze groepshokken kunnen de veulens de hele dag door naar hartenlust bewegen en daarnaast hebben we een grote paddock waar de veulens groepsgewijs in lopen. Deze paddock is voorzien van een goede bodem waarin de veulens niet kunnen wegzakken of -glijden. De groepshokken zijn voorzien van een flinke laag stro. Naast dat dit rela-

Margot Hageman

In de vrije natuur heeft een paard een groot gedeelte van de dag zijn hoofd aan de grond om te eten. Door gespeende veulens ook in de winterperiode permanent van voer te voorzien kan ook het ontstaan van voernijd worden voorkomen.

tief goedkoop is, kunnen de veulens eraan knabbelen als ze die behoefte hebben. In het voorjaar gaan de veulens dag en nacht naar buiten. Er wordt gestopt met het geven van krachtvoer. Uiteraard moet dan het aanbod van gras wel steeds ruim voldoende zijn."

Uit veiligheidsoverwegingen zijn alle weilanden omheind met schriklint. Enkele weilanden liggen in de nabijheid van een

openbare weg en deze zijn ook nog afgezet met een houten omheining. "De taak van een opfokbedrijf is het garanderen van welzijn en veiligheid van opgroeiende paarden en deze zo verantwoord mogelijk te voeren, zodat ze gezond volwassen worden. Bij de FNRS hebben ze inmiddels een sterrensysteem voor onder meer maneges, pension-, sport- en trainingstallen en is inmiddels besloten om ook te

gaan werken aan een keurmerk voor opfokbedrijven. Het is heel goed dat het kaf van het koren wordt gescheiden, maar ik hoop van harte dat er bij de ontwikkeling van dit keurmerk gebruik wordt gemaakt van het nodige, gezonde 'boerenverstand'. Vooralsnog zou ik iedereen met een veulen willen adviseren om ruim op tijd op de diverse opfokbedrijven een kijkje te gaan nemen. Praat met mensen wiens veulens er staan of hebben gestaan en vorm zo een oordeel. Ga zeker niet alleen af op het verhaaltje of de reacties op internet, want dat kan nogal eens misleidend zijn."

Egbert Schep

Egbert Schep uit Tull en 't Waal zit zijn hele leven al 'in de paarden'. Als grote fokker krijgt hij zelf jaarlijks tussen de 30 en 40 veulens en koopt er ieder jaar ook nog een aantal bij. Deze ervaringsdeskundige heeft 75 hectare om het huis liggen, dus meer dan genoeg ruimte om deze veulens in eigen beheer op te fokken. Hij is, net als Wim ten Pas, geen voorstander van vroeg spenen. "Vier maanden is in mijn ogen de minimale leeftijd om afgespeend te worden. Zelf laat ik de veulens rustig tot vijf of zes maanden bij de moeder lopen. De veulens die vroeg worden geboren, gaan na het spenen nog met leeftijdgenoten de wei in. Ze kunnen immers nog lang genoeg binnen staan. Voorwaarde is wel dat de temperatuur nog goed is en er voldoende gras in de wei staat. De 'late' veulens gaan na het spenen wel meteen de loopstal in. Hier staan ze op stro en worden bijgevoerd met hoogwaardig kuilgras en krachtvoer in de vorm van brokken. Van het kuilgras mogen ze naar behoefte eten. In de natuur overeten ze zichzelf immers ook niet; als ze genoeg hebben dan stoppen ze vanzelf met eten. Bij ons krijgen de jaarlingen geen brok meer bijgevoerd. Hun rantsoen bestaat in de winter uit louter kuilgras, maar dit is dan natuurlijk wel eersteklas voer. In de weideperiode lopen zie hier op klei. Ik durf niet te beweren dat klei de beste grond is, maar ze groeien hier altijd erg goed. Je moet er wel voor oppassen dat ze als jong paard niet te vet worden, want dan lijkt de groei omhoog er een beetje uit te zijn. De groepen zijn hier minimaal tien veulens en maximaal 16. We scheiden de merrie- en de hengstveulens pas in het voorjaar. In

Charlotte Dekker

Goed opfokken betekent de beschikking hebben over een goede en veilige accommodatie, voldoende en grasrijk weiland, verstand hebben van de voeding van een opgroeiend paard en meerdere keren per dag de jonge dieren controleren.

hun eerste winter lopen ze nog gewoon door elkaar heen. We selecteren wel vooraf op leeftijd en formaat. Heel af en toe is een veulen geen 'dappere' en daar zoeken we dan een passender groep voor op, maar over het algemeen hebben we weinig problemen in de verschillende groepen."

"Het is wel belangrijk om rust in een groep te houden en dus niet iedere keer een nieuw veulen toe te voegen. In de stalperiode gaan de veulens toch iedere dag naar buiten. Iedere groep heeft de beschikking over een grote uitloop. Deze uitloop heeft een klinkerbodem en is dus hard. De ervaring heeft geleerd dat een harde bodem het beste is voor pezen, banden en gewrichten. Goed voer, gezelschap en voldoende beweging zijn volgens mij de sleutelwoorden om een veulen gezond op te laten groeien. Wat dat aangaat zou ik een keurmerk voor opfokbedrijven geen slecht idee vinden. Er heeft de laatste jaren een enorme wildgroei plaatsgevonden in deze bedrijfstak. Goed opfokken betekent de beschikking hebben over een goede en veilige accommodatie, voldoende en grasrijk weiland, verstand hebben van de voeding van een opgroeiend paard

en meerdere keren per dag de veulens controleren."

"Veulens opfokken is niet iets wat je er zo maar bij doet, kennis is onontbeerlijk om het welzijn van een veulen en een gezonde groei te waarborgen!"

Eentje maar

Maar wat nu, als je slechts één merrie hebt en daar een veulen bij fokt. Als het een hengstveulen is, dan is hem laten opgroeien bij de merrie helemaal geen optie. Als hij een jaar oud is zal hij in de meeste gevallen al last krijgen van zijn mannelijke hormonen. Een moeder samen met een merrieveulen kan volgens Egbert Schep wel. "Een merrieveulen kan na het afspenen best weer samen met haar moeder lopen, maar het is wel erg saai om op te groeien alleen in het gezelschap van een volwassen merrie. Sprintjes trekken, samen slapen en spelen doet een veulen niet zo makkelijk in zijn eentje, in de koppels steken ze elkaar aan. Bovendien leert een veulen pas in gezelschap hoe het sociaal moet functioneren. Als je geen zin hebt om het veulen weg te brengen, kan dat gezelschap ook best bestaan uit bijvoorbeeld het veulen van een jaar eerder."

